

Sygn. akt VU 962/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku Ł. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość emerytury i o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołań Ł. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 30 lipca 2015 r. sygn. (...) i z dnia 28 lipca 2015 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni Ł. J. prawo do ustalenia wysokości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury z uwzględnieniem jako okresu składkowego okresu od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku, pozostawiając organowi rentowemu szczegółowe obliczenie wysokości kapitału początkowego i emerytury.

Sygn. akt V U 962/15

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 29 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego Ł. J., który na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 29 947,61 złotych. Do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1977 roku do 31 grudnia 1986 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 3,56 %, zaś podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 43,46 złotych. Do obliczenia kapitału ZUS uwzględnił 2 miesiące okresów składkowych oraz 6 lat okresów nieskładkowych. ZUS nie uwzględnił jako okresu składkowego okresu pracy nakładczej od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku z powodu braku informacji, czy osiągnięte przez wnioskodawczynię wynagrodzenie wynosiło co najmniej 50% wynagrodzenia najniższego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła w dniu 18 sierpnia 2015 roku wnioskodawczyni, domagając się jej zmiany i uwzględnienia okresu pracy nakładczej od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku. Podniosła, że posiada dowód osobisty oraz legitymację ubezpieczeniową, w których znajduje się informacja o okresie zatrudnienia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wskazując, że okres pracy nakładczej nie został uwzględniony, ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła, że osiągała w okresie od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku wynagrodzenie w wysokości co najmniej 50 % najniższego wynagrodzenia.

Kolejną decyzją z dnia 30 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał Ł. J. emeryturę od dnia 1 czerwca 2015 roku. Organ rentowy wyliczył wysokość emerytury wnioskodawczyni na podstawie art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obliczając ją w 70% na podstawie art. 53 oraz w 30% na podstawie art. 26 ww. ustawy. Wysokość emerytury wyniosła 685,42 złotych.

Wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany i ponownego obliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem okresu pracy nakładczej od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania argumentując, że wysokość emerytury została obliczona prawidłowo.

Postanowieniem z dnia 14 października 2015 roku Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołania wnioskodawczyni od ww. decyzji celem wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ł. J., urodzona w dniu (...), złożyła w dniu 17 czerwca 2015 roku wniosek o emeryturę.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 6 akt emerytalnych)

Do wniosku załączyła m.in. umowę o pracę chałupniczą z dnia 8 sierpnia 1970 roku oraz zaświadczenie wydane w dniu 15 czerwca 2015 roku przez (...) Spółdzielnię (...) z siedzibą w P., iż wykonywała prace chałupnicze: w (...) Oddział P.. w okresie od 8 sierpnia 1970 roku do 30 czerwca 1976 roku oraz w okresie od 1 lipca 1976 roku do 31 grudnia 1976 roku w (...) w P.. Oddział w T. Załączyła także legitymację ubezpieczeniową, w której ww. zakłady potwierdziły zatrudnienie wnioskodawczyni oraz świadectwo pracy wystawione przez (...) Oddział w T. o zatrudnieniu jako chałupnik w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 1976 roku.

(dowód: zaświadczenie k. 7, legitymacja ubezpieczeniowa k. 14 akt emerytalnych)

W następstwie powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżone w niniejszej sprawie decyzje. ZUS nie uwzględnił do stażu pracy wnioskodawczyni m.in. okresu od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku z uwagi na brak informacji, czy wnioskodawczyni osiągała w tym okresie wynagrodzenie w wysokości co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia.

(dowód: decyzja z dnia 29 lipca 2015 roku, k.11 akt o kapitale początkowym, decyzja z dnia 30 lipca 2015 roku, k. 28 akt emerytalnych)

Od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku Ł. J. pracowała w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) Oddział P., a następnie Oddział T. jako krawcowa – chałupnik na podstawie umowy z dnia 8 sierpnia 1970 roku o pracę chałupniczą. Zgodnie z § 8 umowy o pracę przysługiwało jej wynagrodzenie za wykonywanie zleceń roboczych według stawki jednostkowej za określoną pracę. Wnioskodawczyni zobowiązała się wykonać ustaloną miesięczną normę pracy w 100%. W razie nieuzasadnionego niewykonania ustalonej normy pracy w podanym rozmiarze przez okres dwóch miesięcy zakład pracy miał prawo rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym (§ 13 umowy).

(dowód: zeznania wnioskodawczyni od minuty 5:33 do minuty 8:12, protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2016 roku, k. 17 – 17v, zeznania wnioskodawczyni od minuty 13:38 do minuty 18:41, protokół z rozprawy z dnia 5 kwietnia 2016 roku k. 22v-23 akt sprawy)

W dniu 15 czerwca 2015 roku (...) Spółdzielnia (...) Oddział w P. wydała wnioskodawczyni zaświadczenie, iż nie zachowały się kartoteki płacowe z okresu od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku. Spółdzielnia poinformowała jednocześnie, że norma pracy ustalona kwotowo dla chałupnika nie mogła być niższa niż 50% najniższego wynagrodzenia obowiązującego w danym okresie w gospodarce uspołecznionej, zaś gwarantem wykonania tej normy było postanowienie zawarte w § 13 umowy.

(dowód: zaświadczenie z dnia 15 czerwca 2015 roku, k. 8 akt emerytalnych)

Wnioskodawczyni w całym okresie pracy w (...) Oddział P., a następnie Oddział T. zajmowała się krawiectwem, szyjąc spodnie, fartuchy, sukienki. Wnioskodawczyni szyła w domu, posiadała własną maszynę do szycia. Odwołująca przywoziła od pracodawcy wykroje i spędzała około 5 – 6 godzin dziennie szyjąc tak, aby wykonać miesięczną normę pracy. Wnioskodawczyni jeździła po wykrojone materiały najrzadziej raz na dwa tygodnie. Pobierała tyle wykrojów, by mogła wykonać minimalną, określoną przez Spółdzielnię ilość pracy. Dziećmi wnioskodawczyni zajmowała się w tym czasie jej matka.

(dowód: zeznania wnioskodawczyni od minuty 2:39 do 9:42 oraz od minuty 10:43 do 12:27, protokół z rozprawy z dnia 16 lutego 2016 roku, k. 17, 17v, zeznania świadka D. W. od minuty 5:53 do minuty 8:58, protokół z rozprawy z dnia 5 kwietnia 2016 roku, k.22v akt sprawy,)

Każdego miesiąca wnioskodawczyni osiągała ustaloną umową o pracę chałupniczą normę. Zdarzyły się też takie okresy, w których wskazaną normę przekraczała.

(dowód: zeznania wnioskodawczyni od minuty 13:38 do minuty 18:41, protokół z rozprawy z dnia 5 kwietnia 2016 roku, k. 22v – 23 akt sprawy)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Na podstawie art. 473 k.p.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających możliwość dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. Takie stanowisko wielokrotnie zajmował Sąd Najwyższy, który m.in. w wyroku z dnia 9 kwietnia 2009 roku w sprawie I UK 316/08, LEX 707858 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz. u. z 2011 roku, nr 237, poz. 1412) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej oraz zeznaniom świadka D. W., z których wynika, iż wnioskodawczyni Ł. J. wykonywała pracę nakładczą w spornym okresie. Zeznania świadka i wyjaśnienia odwołującej są w tym zakresie kompatybilne, logiczne i obiektywne. Nadto sąd uwzględnił zeznania wnioskodawczyni w zakresie, w którym wskazywała, że ilość obowiązków pracowniczych musiała prowadzić do otrzymania co najmniej 1/2 minimalnego wynagrodzenia.

Dokonując oceny zaprezentowanych przez wnioskodawczynię dowodów, Sąd uwzględnił także treść umowy o pracę z dnia 8 sierpnia 1970 roku, z której wynika, iż nieosiągnięcie minimalnej normy pracy implikowałoby skutek w postaci rozwiązania umowy o pracę chałupniczą. Skoro zaś stosunek pracy trwał od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku, oznacza to, iż wnioskodawczyni osiągała normę pracy właściwą dla obowiązującej umowy. Powyższe potwierdził następca prawny pracodawcy, (...) Oddział w P. wskazując, iż norma pracy ustalona kwotowo dla chałupnika nie mogła być niższa niż 50% najniższego wynagrodzenia obowiązującego w danym okresie w gospodarce uspołecznionej. Wprawdzie fakt osiągnięcia przez wnioskodawczynię w spornym okresie co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę nie został potwierdzony dokumentami placowymi, gdyż takie się nie zachowały, jednakże z zeznań wnioskodawczyni oraz dokumentu w postaci umowy o pracę i zaświadczenia następcy prawnego należy wyprowadzić wniosek, iż odwołująca pracując w Spółdzielni przez okres 5 lat spełniała oczekiwania pracodawcy.

Jak wynika z zeznań Ł. J., pobierała ona tyle wykrojów, aby osiągnąć miesięczną minimalną normę pracy. Dodatkowo, aby tę normę osiągnąć szyła codziennie przez kilka godzin. Wprawdzie wnioskodawczyni, z uwagi na upływ czasu nie pamiętała kwot wynagrodzenia, jednakże na wiarę zasługują jej zeznania, że gdyby osiągała wynagrodzenie poniżej

wymaganego, umowa o pracę chałupniczą zostałaby rozwiązana. Wszystko to dało Sądowi asumpt do uznania, że odwołująca osiągała w spornym okresie wynagrodzenie co najmniej równe 50% najniższego wynagrodzenia za pracę.

Sąd podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 1998 roku, sygn. akt II UKN 440/97, iż zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno – rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości spójnych i precyzyjnych. Wyżej wymienione dowody okazały się jednak wystarczające, aby uznać, iż wnioskodawczyni miała status pracownika – chałupnika wraz ze wszystkimi wynikającymi z tego tytułu obowiązkami i uprawnieniami.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że wnioskodawczyni zaskarżyła decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczące ustalenia wysokości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury wyłącznie w zakresie odmowy zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego jej okresu pracy w (...) w okresie od 8 sierpnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku. Organ rentowy nie zaliczył tego okresu jako składkowego, albowiem wnioskodawczyni nie przedstawiła dokumentów dotyczących osiąganego wówczas wynagrodzenia. Spór w przedmiotowej sprawie dotyczy więc kwestii, czy wnioskodawczyni we wskazanym okresie osiągała wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1/2 najniższego wynagrodzenia.

Oceniając żądanie wnioskodawczyni należy w pierwszej kolejności odnieść się do przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia skarżącej w ramach pracy nakładczej.

Całokształt uprawnień osób wykonujących pracę nakładczą reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z 31 grudnia 1975 roku w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz. U. z 1976 r. Nr 3, poz. 19 z późn. zm.). Stosownie do treści § 3 ww. rozporządzenia w umowie o pracę nakładczą strony określają minimalną miesięczną ilość pracy, której wykonanie należy do obowiązków wykonawcy. Jak jednak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 października 1977 roku, I PZP 37/77, postanowienia umów o pracę nakładczą zawartych przed dniem 1 stycznia 1976 roku nie utraciły mocy. Dla oceny uprawnień nakładcy wynikających z tych umów mają zastosowanie przepisy ww. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie uprawnień pracowniczych wykonujących pracę nakładczą z dnia 31 grudnia 1975 roku. Wprawdzie bowiem wyżej wymienione rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 1976 r., niemniej należy uwzględnić brzmienie § 33. Otóż powołany przepis wskazuje, że okresy pracy nakładczej wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia uważa się za okresy zatrudnienia w rozumieniu przepisów, o których mowa w § 27, jeżeli wykonawca podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego na podstawie przepisów obowiązujących w czasie wykonywania tej pracy albo uzyskiwał wynagrodzenie, o którym mowa w § 32 ust. 2, choćby nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia. W myśl zaś § 32 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia do okresu zatrudnienia w ramach stosunku pracy w zakresie uprawnień wynikających z tego stosunku wlicza się okres pracy nakładczej, w którym wykonawca uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia w tym okresie.

Należy podkreślić, że w § 3 ust. 1 zd. 2 rozporządzenia wskazano, iż minimalna ilość pracy powinna być tak ustalona, aby jej wykonanie zapewniało uzyskanie co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie art. 77⁴ pkt 1 k.p., zwanego dalej „najniższym wynagrodzeniem”.

Wnioskodawczyni w toku postępowania wykazała, że uzyskiwała w spornym okresie co najmniej takie wynagrodzenie. Podkreślić trzeba, że nie zachodziła konieczność szczegółowego, precyzyjnego ustalenia wynagrodzenia odwołującej w stosunku miesięcznym, przesłanka taka nie jest bowiem wymagana przez przepisy do zaliczenia wskazanego okresu do okresów składkowych. Stosownie bowiem do treści art. 6 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. u. z 2015 r., poz. 748, z późn.zm.), za okresy składkowe uważa się również okresy wykonywania na obszarze Państwa Polskiego pracy nakładczej:

a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne, lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki;

b) przypadającej przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia z tego tytułu;

jeżeli w tych okresach osoba wykonująca taką pracę uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości co najmniej 50% obowiązującego najniższego wynagrodzenia, określonego na podstawie Kodeksu pracy.

Powołany powyżej przepis ustawy o emeryturach i rentach statuuje więc konieczność wykazania osiągnięcia wynagrodzenia na poziomie co najmniej połowy obowiązującego najniższego wynagrodzenia, a więc wystarczające jest udowodnienie, że ubezpieczony osiągnął wynagrodzenie równe tej kwocie bądź wyższe, ale nie istnieje konieczność wykazania wysokości tego wyższego wynagrodzenia.

Skoro skarżąca wykazała, iż realizowała w pełni swe obowiązki uzyskując wymaganą przepisami połowę najniższego wynagrodzenia określonego w przepisach Kodeksu pracy, przeto mając na uwadze powyższe rozważania i powołane przepisy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.